

OPONENTNÍ POSUDEK NA HABILITAČNÍ PRÁCI

JUDr. Lívie Trellové, PhD.

„Ústavnoprávne aspekty územnej samosprávy“

Bratislava: Wolters Kluwer SR, s.r.o., 2018

1. Aktuálnost zpracování problematiky

Předložená publikace představuje komplexní odpověď na mimořádně závažné téma v systému současné politické demokracie založené ústavními systémy jednotlivých států. Problematika územní samosprávy v ústavních systémech demokratických států jako součástí institucionálního systému vertikální dělby moci vložená do regulativní kompozice demokracie zastupitelské vyžaduje zásadní analyticko syntetická zpracování. Vědecké výstupy tohoto druhu by měly být takto schopny předložit společenským vědám především ucelený pohled na význam konceptu územní samosprávy a vysvětlit tím, v čem je její zásadní funkce v ústavně decentralizované moci.

Publikace habilitantky takto plní více cílů aktuálnosti pro řadu společenských věd, trpících určitým deficitem argumentace o reálném významu územní samosprávy. Práce je aktuální i v evropském kontextu tematiky právě proto, že ústavní systémy v různé míře představují četné varianty co do stupňovitosti územní samosprávy, její vázanosti na její demografické základy a pojetí regionalistiky. Důležitá je taktéž rozmanitost pojetí územní samosprávy co do typu veřejných služeb, které územní samospráva poskytuje, a to z pohledu její věcné (rozhodovací) působnosti. Nelze také opomenout různé varianty veřejnoprávního dohledu (či dozoru?) tak

jak je koncipován a uplatňován ze strany státní moci. Aktuálnost tematiky je umocněna taktéž skutečností, že právo na územní samosprávu je předmětem zásadní pozornosti jak ze strany systému Rady Evropy, tak i systému Evropské unie (na obojí autorka správně a důkladně upozorňuje).

Aktuálnost předkládané práce je umocněna řadou námětů *de lege ferenda* týkajících se slovenského ústavního systému.

2. Vědecké metody užití v posuzované práci.

Koncepčně je předložená publikace teoretickou a analytickou studií, s poměrně lakonickým závěrem (str. 209 až 211), což oponent shovívavě vnímá jako nezbytnou srozumitelnost pro širší odbornou čtenářskou veřejnost. Autorka svůj pohled nicméně syntetizuje průběžně v rámci 5ti obsahových součástí, jimiž oponent porozuměl jako stejného počtu hlavních hypotéz, které autorka v rámci těchto částí verifikuje (viz níže).

Vědecká metodologie užitá habilitantkou je v zásadě založena na metodologickém potenciálu vědy ústavního práva, včetně servisních řešitelských instrumentů ústavního práva srovnávacího, teorie veřejné moci, resp. státovědy, teorie legislativy, včetně historických východisek i variant územní samosprávy. Práce má s ohledem k tématu „společnému“ s odvětvím práva administrativního takto i charakter veřejnoprávního sepětí s právem správním.

Ve vztahu k samotnému ústavnímu systému Slovenské republiky poté autorka předkládá vlastní vědecko pedagogickou koncepci ústavně právního pojetí územní samosprávy ve Slovenské republice. V tomto ohledu není na místě, aby oponent ověřoval autorčiny konstatace, polemiky či náměty a je nutno odkázat na oponentní ověření znalců slovenského ústavního systému.

Z pohledu aplikace vědeckých instrumentů na zvolené téma je třeba jednoznačně konstatovat, že práce je vyvážená a autorka projevuje zcela odpovídající a vyzrálé schopnosti vědecké práce. Zde oponent spatřuje zásadní referenční a hodnotící moment pro svoje závěry.

3. Zdroje literatury, práce s literárními zdroji.

Publikace dosvědčuje, že uchazečka habilitace má odpovídající a dokonalý přehled v literatuře ústavního práva i ve společensko vědních oborech příbuzných, což dokládá i odpovídající užití literatury domácí (slovenské) i cizojazyčné, včetně anglofonní, převažují zdroje slovenské a české (celkově všech titulů cca 260 v seznamu uváděných, resp. další v citačním „podčarovém“ argumentačním arsenálu). Se zdroji literatury habilitantka taktéž úspěšně seriózně pracuje a cituje je.

4. Celkový styl a formální úroveň zpracování habilitační práce v publikované podobě.

Práce má cca 200 stran vlastního obsahového textu zde hodnoceného pojednání. Literární publikovaná podoba očekávaně umocňuje její strukturální přehlednost. Práce je přehledná, čtivá s mimořádnou doktrinární (habilitačně odpovídající standartu) výpovědní hodnotou.

5. Přírnost habilitační práce pro vědu.

Oponent na základě rozboru práce spatřuje její těžiště v zásadě v následujících možných hypotézách: 1. územní samospráva je součástí horizontální i vertikální dělby moci (str. 8 a dále ke str. 57), 2. územní samospráva je součástí hodnotového pojetí právního státu (str. 148 až 169), 3. existuje právo na územní samosprávu a takto je součástí ústavnosti (str. 170 až 191), 4. právní normotvorba územní samosprávy je svébytným normativním

prostorem regulativní aktivity systému zastupitelské demokracie (str. 192 až 208), 5. územní samospráva ve Slovenské republice je osobitým ústavním modelem v mnohočetnosti evropských ústavních pojetí (str. 58 až 149). Není podle oponenta důvodu polemizovat s jednotlivostmi. Podstatné je, že autorka publikace hypotézy verifikuje mnohočetnou argumentací a že tím práce má jednoznačně řešitelskou podobu i hodnotu, a dokládá tak zásadní místo územní samosprávy v systému horizontální i vertikální dělby moci (a tím i v systému právní státnosti). Takto založená kritéria pak umožňují verifikovat ústavněprávní a legislativní „nastavení“ právní úpravy územní samosprávy ve Slovenské republice, což (zde) oponent ponechává na posudku slovenských konstitucionalistů). Autorka celkově zřetelně dokládá, že všeobecné pojetí dělby moci v její klasické trojčlence je již (dávno) překonáno a že moderní systém dělby moci musí počítat i s vertikálností „brzd a vyvážení“ (jakkoli se to může zdát slovně nelogické).

Posuzovaná habilitační práce se na odpovídající vědecké úrovni a komplexním způsobem věnuje významnému veřejnoprávnímu tématu mechanismu ústavněprávní demokracie. Řeší tak určitý komponentní institut realizace demokratické moci a kompozici originálního prvku zastupitelské demokracie – územní samosprávy a jejího začlenění do mechanismu zastupitelské demokracie a dělby moci. Poznatky pak práce vnáší (indukuje) do konkrétního ústavního systému Slovenské republiky a vyvolává tak otázky možného jeho zdokonalování. Práce je tak mimořádně vědecky přínosná teoreticky i prakticko aplikačně.

6. Diskusní otázky a náměty k obhajobě habilitační práce.

Oponent respektuje obsahovou strukturu práce a zásadně souhlasí s verifikací hypotéz. Nenalezl taktéž chyby zásadního významu nebo argumentace k nezbytné polemice.

Bylo by však účelné kandidátce nabídnout otázky k habilitačnímu řešení, tak jak oponentovi vyvstaly v průběhu posuzování textu habilitační práce a umožňující jí (habilitantce) fruktifikovat předloženou koncepci (samozřejmě ke stručné a věcné reagenzi v průběhu habilitační obhajoby), s připomenutím, že oponent nepovažuje tyto otázky za examinační ale spíše vědecko fruktifikační a konstrukční:

- posuzujeme-li územní samosprávu v systému vertikální dělby moci, pak je důležitou otázkou charakter i možná razance zásahů státní správy v rámci dohledu (ve vztahu k samostatné působnosti) a určité „nadřizenosti“ vládní politiky ve vztahu k přenesené působnosti – co o tomto míní autorka obecně a případně aplikovaně na ústavní systém Slovenské republiky,

- oponent nemá v úmyslu příliš práci konfrontovat s vlastním ústavně komparatistickým založením, ale bylo zajímavé se oponentky otázat, kam řadí slovenský model vztahu státu a územní samosprávy v kontinentálně tzv. smíšeném modelu vztahu státu a územní samosprávy.

Závěry:

Publikace s názvem „ Ústavnoprávne aspekty územnej samosprávy“ autorky JUDr. Livie trellové, PhD. odpovídá a splňuje kritéria kladená na práce habilitační. Jedná se o velmi kvalitně vědecky zpracovanou problematiku s možným dalším teoretickým a prakticko realizačním

efektem. Habilitační práci takto lze jednoznačně přijmout jako habilitace schopnou a doporučit ji k obhajobě v rámci pokračujícího habilitačního řízení tak, aby mohl být uchazeče podle práva Slovenské republiky posléze udělen odpovídající vědecko pedagogický titul.

V Praze dne 21.5. 2018

Prof. et Doc (mult) JUDr. Karel Klíma, CSc, Dr. hab.

Metropolitní univerzita Praha